

Motto:

„Hudební fórum vede dialog se soudobou společností, která snad již začíná cítit, že duchovní prázdnota, kterou po sobě nechává fundamentalistický pragmatismus, je dobré zaplnit duchovními hodnotami. Takovými, které nevznikly kdesi v minulosti, ale teď, v naší problematice současnosti.“

Lukáš Hurník, prezident festivalu

Hudební fórum Hradec Králové 2013

Od 31. 10. do 12. 11. 2013 pořádá královéhradecká Filharmonie festival Hudební fórum Hradec Králové, vzorkový veletrh skladeb, které na sebe v posledních letech upozornily na evropských a amerických pódíích. Všechny koncerty festivalové přehlídky přenáší tradičně Český rozhlas. Návštěvníci v sále Filharmonie a posluchači stanice Vltava uslyší v českých premiérách např. skladby oceněné Grawemeyerovou cenou, kterou mnozí považují za Nobelovu cenu v oboru hudby. Souběžně festival připomene sté výročí narození polského velikána Witolda Lutosławského a aktuální úmrtí západních skladatelských ikon, Hanse Wernera Henzeho a Henriho Dutilleuxe.

Podle prezidenta festivalu Lukáše Hurníka se Hudební fórum Hradec Králové už stalo skutečnou platformou k dialogu: „Setkávají se tu díla zahraničních soudobých skladatelů s nejrůznějším stylovým zabarvením. Potkávají se tu umělci, kteří s chutí přijímají výzvu provést dílo, které dosud neměli v repertoáru. Zejména se tu ale vede dialog mezi hudbou samotnou a díky nepřerušované tradici festivalu už velmi zkušeným publikem. Importovaná hudba je pak zpět exportována do zahraničí prostřednictvím přenosů Českého rozhlasu Vltava a Evropské vysílací unie. Hudební fórum vede dialog se soudobou společností, která snad již začíná cítit, že duchovní prázdnotu, kterou po sobě nechává fundamentalistický pragmatismus, je dobré zaplnit duchovními hodnotami. Takovými, které nevznikly kdesi v minulosti, ale teď, v naší problematice současnosti.“

Poprvé na festivalu hostuje Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, který ukáže své kvality v reprezentativních dílech Henzeho a Dutilleuxe. Zatímco v Německu udávala tón darmstadtská škola a také ve Francii se vše soustředilo na Bouleze, komponoval německý skladatel Hans Werner Henze ve svém italském exilu i na povrch efektní skladby a Francouz Dutilleux díky objednávkám od amerických orchestrů oživoval avantgardisty zavržené hodnoty subjektivity a pokory. Grawemeyerovu cenu za rok 2012 udělila Louisvillská univerzita Houslovému koncertu Esy-Pekky Salonena, který v Hradci Králové provede na témže koncertu 31. 10. 2013 za řízení Andrease Sebastian Weisera slovenský houslista Milan Paňa. Slavný finský skladatel a dirigent se tímto koncertem rozloučil po sedmnáctiletém působení na postu šéfdirigenta s Losangelskými filharmoniky. Dokládá to i podtitul melodicky strhující pomalé věty – Adieu.

Janáčkova Filharmonie Ostrava bude hostovat se skladbami kroužícími kolem námětu Slunce. Magnus Lindberg, který na počátku tvorby komponoval pod heslem „jen extrém je zajímavý“, vykluje v nejnovějších skladbách romanticky rozlehlé hudební plochy, v nichž střídá napětí a uvolnění s přirozeností nádechu a výdechu. Platí to i o v Hradci uváděné skladbě „Hle, Slunce“ premiérované před šesti lety Berlínskými filharmoniky. Luca Francesconi v kompozici „Kobalt, šarlat: dvě barvy svítání“, objednané dirigentem Jansonsem pro Filharmonii Oslo, konfrontuje zážitek

extrémně pomalého svítání v severní Evropě s vizí prudkého středozevního Slunce, která ve skladbě získá vrch v italsky opojném dionýském tanci. Klavírista Daniel Wiesner provede za řízení Stanislava Vavříčka navíc na koncertu 12. 11. 2013 chopinovskými echy nasycený Klavírní koncert Witolda Lutosławského. Z koncertu, který pětasedmdesátiletý skladatel napsal na objednávku Salcburského festivalu, vyzařuje pravdivost finálních opusů velkých mistrů.

Domácí Filharmonie Hradec Králové se na festivalu blýskne s angloamerickým programem, který se nevyhýbá přesahům do moderní populární hudby. Scherzoid Marka-Anthoniho Turnage, mísící vlivy Beethovena a jazzu, připomene experimenty Stravinského, Weilla a dalších ve dvacátých letech 20. století: nalézání nového, době odpovídajícího hudebního výrazu. O tom, že jde o skutečné nalézání, svědčí kasovní úspěch Turnageovy poslední opery o playmate A. N. Smithové, Anna Nicole. Raketový start skladatelské kariéry Thomase Adèse způsobila podpora ze strany Sira Simona Rattla. Ten zařadil Adèsovu první velkou orchestrální skladbou – Azyly – i na program koncertu, kterým byl uveden do funkce šéfdirigenta Berlínských filharmoniků. Azyly, za niž skladatel dostal v neuvěřitelných devětadvaceti letech dvěma sty tisíci dolary dotovanou Grawemeyerovu cenu, uslyší publikum v sále Filharmonie a u rozhlasových přijímačů ve čtvrtek 7. 11. 2013 současně s violoncellovým koncertem Zbarvené pole Aarona Jaya Kernise. Kernis, autor celé řady děl tematizujících mezinárodní konflikty a lidské utrpení, promítnul do svého violoncellového koncertu zážitek z návštěvy památníku Osvětim-Březinka. Právě za toto dílo získal skladatel v roce 2002 Grawemeyerovu cenu – čtyři roky po Pulitzerově ceně za Smyčcový kvartet č. 2. Sólistou české premiéry bude Jan-Filip Ťupa, dirigentem Petr Vronský.

Orchestr Berg s dirigentem Peterem Vrábem provede na festivalu 4. 11. 2013 již kultovní skladbu „in vain“ od držitele Velké rakouské státní ceny Georga Friedricha Haase. Na počátku její kompozice bylo rozčarování z povolební koalice s krajně pravicovou stranou Svobodných Jörga Heidera v roce 2002. Haas našel paralelu k situaci ve známých schodech grafika M. C. Eschera, jejichž nepřetržitý stoupavý pohyb ústí díky optickému klamu opět do výchozího stanoviště. Ve schodišti, jež vrací diváka do situace, o které si myslel, že ji již překonal, má původ i titul in vain, česky marně, respektive nadarmo. Nepopsatelná hudba „in vain“ působí dojmem, že pulzuje a září. Paradoxně i ve chvílích, kdy se podle pokynů partitury ponoří do tmy a interakce hudebníků se dlouhé minuty odehrává jen na základě zvukové situace. Vrchol skladby patří podle Simona Rattla k deseti nejúžasnějším minutám hudby, jaké kdy kdo napsal.

Důvodem pro návštěvu sálu Filharmonie je vedle zážitku živého provedení i světelná režie koncertů od Jaromíra Vlčka a Petra Zimy, v případě koncertu 4. 11. s Haasovou skladbou videoprojekce a light design od doc. Jaroslavy Severové, Pavla Trnky, Petra Zimy a studentů oboru Grafická tvorba – multimédia, Katedry výtvarné kultury a textilní tvorby Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové. Koncerty začínají ve 20 hodin.

Marek Hrubecký